

Suvremene mogućnosti liječenja glazbom

N.Jagetić, D.Breitenfeld, M.Prstačić, V.Vrbanić, Leonard Bergovec Poliklinika Prometna medicina, Zagreb

SAŽETAK

U ovom su radu iznesene suvremene mogućnosti glazboterapije u socijalnoj psihijatriji, napose u suzbijanju alkoholizma, na temelju iskustava Klinike za psihijatriju, Kliničke bolnice "Sestre milosrdnice", Zagreb, odnosno u glazboterapijskim djelatnostima sa psihijatrijskim bolesnicima - uglavnom alkoholičarima. Oni su bili liječenjem kratkotrajno u bolnici, a kasnije u klubovima liječenih alkoholičara.

Ključne riječi: Psihijatrija; Glazbena terapija; Alkoholizam.

U suvremenom dobu socijalne psihijatrije, u okviru klasnog prestrukturiranja ili destrukturiranja, javljaju se novi poremećaji, nove bolesti dolaze na vidjelo, a stvaraju se velike osobito rubne grupacije društva.¹ Potrebni su stoga i novi oblici liječenja, koji će zahvatiti veći broj ljudi, uopće rubne skupine, što radi mnoštva bolesnika i nije moguće drugačije nego skupinski, korištenjem znanja i iz društvenih znanosti.² Nastoji se stvoriti ustanove, dovoljno blize bolesnikovu mjestu života, odnosno što brže realnom, običnom, "normalnom" životu uz aktiviranje bolesnika da u takvom životu - terapijske zajednice uz pomoć terapeuta, a posebice njih samih, što neumornije ustraju u otkrivanju osobnih krivih stavova i u prilagodavanju dostojnom skupinskom životu, osobito u pomaganju drugima.³ U svrhu prilagodavanja realnim uvjetima stvaraju

se novi oblici ustanova, boravci se u ustanovama skraćuju, a težište se baca na liječenje u zajednici, tj. područno liječenje bolesnika u ambulantama, dispanzerima, te posebno u klubovima liječenih bolesnika. Stoga se mora i liječenje glazbom, inače u svijetu prilično afirmirano u uvjetima klasične psihijatrije, prilagoditi ovakvim uvjetima.⁴ Više ne dolazi u obzir azilsko stvaranje "uzornih orkestrara", dugotrajno učenje glazbala, bez razmišljanja o potrebama bolesnika nakon izlaska iz ustanove (iz koje ionako često nije više niti izlazio), mirno iščekujući stav u poticanju i podrštvovljavanju bolesnika, već su potrebni jasni, relativno skromni i bliski ciljevi, ostavljajući "dio posla" i glazboterapeutu u područnim ustanovama.⁵ Za izlazak treba osposobiti gotovo sve bolesnike, niti jedan od njih nije neprijemljiv za glazbu, pa sa svima treba često i mnogo raditi uz općeniti veći trud u težem poslu. Glazba je pogodno, prihvatljivo i vrlo djelotvorno sredstvo za vraćanje čovjeka u društvo, za stvaranje ugodnog raspoloženja, ali i za izrazito stvaranje discipline, koja je potrebna u svakom organiziranom glazbenom radu ili sastavu.^{6,7} Da bi se bolesnika glazbeno obrazovalo, teorijski i praktično u glazbalu, što mu je potrebno da se bolje snađe i bude bolje prihvaćen u društvu u koje će se uskoro vratiti, treba se služiti skraćenim metodama u učenju jednostavnih glazbala kao što su gitara, usna harmonika, udarajuća glazbala, melodike i posebno naše narodno glazbalo tamburica,

čiji se neki veći prateći oblici kao brač, bas i drugi mogu u osnovama i za nekoliko proba ili dana naučiti.⁸ Treba ljude potaći i priučiti da sviraju i po sluhu, da se znadu uključiti u brzo stvorene skupine, sastave, u kojima će brzo doći do uzajmnosti kohezije te tehničkog i ljudskog slaganja. Glazba koju odabiremo može imati obrazovnih elemenata, ali ipak treba u tom kratkom vremenu prići bolesniku prvenstveno njemu poznatom glazbom.⁹ Glazboterapiju primjenjujemo u svim oblicima ustanovnog liječenja, od dnevne bolnice, vikendskih oblika liječenja, po potrebi i u noćnoj bolnici, a osobno u poslijepodnevnim tipovima liječenja alkoholičara, koji prije podne redovito rade na svom radnom mjestu. U klubovima liječenih bolesnika provodimo redovito muzikoterapiju. Glazba je najtraženiji oblik liječenja u gerijatrijskom klubu, koji npr. na izletima satima pjevanja, a u psihijatrijskom (uglavnom liječeni šizofreni bolesnici) su koncerti, čajanke, glazbena predavanja, zbor, spontano muziciranje, slušanje ploča uz diskusije izrazito omiljeni. U klubovima liječenih alkoholičara radi niz glazbenih skupina, uz jednu afirmiranu središnju skupinu, koja izvođenjem (zbor, tamburice, ostala glazbala) posebnog alkohološki angažiranog programa, pjesama, glazbenih igrokaza i kolaža značajno pozitivno i terapijski utječe kako na svoje članove, tako i na tisuće prisutnih liječenih alkoholičara i članova njihovih obitelji na terapijskim sastancima i kongresima klubova.



lzdana je i gramofonska ploča (Jugoton) s primjerenim glazboterapijskim programom. Posebno je važno uključivanje širih društvenih snaga u glazboterapijske tokove, pa je tako pri ovoj klinici osnovano Društvo prijatelja Klinike (socijalne psihijatrije), koje uz pomoć većine članova glazbenika često sudjeluje volonterski u susretima, razgovorima i priredbama za bolesnike na Klinici, u klubovima liječenih bolesnika te drugdje u gradu i zemlji, bolnici u Klenovniku za tuberkulozne bolesnike, u kazneno-popravnim domovima (Lepoglava itd.), odnosno za širu javnost ("Koncert za jedan klavir"). To društvo humanih ljudi, pomaže bolesnicima, možda povremeno i sebi, ali vrši važnu socijalno psihijatrijsku misiju rušenja barijera prema duševno oboljelom čovjeku. Iz njih se kao i iz redova bivših bolesnika regrutiraju dobrovoljni radnici - volonteri, koji svojim radom, ako su pod dovoljnom supervizijom, i dovoljno upućeni u rad i problematiku te manje ili više redovito izučeni obavljaju značajni terapijski posao, te se tako i trebaju zvati – laici terapeuti. Zbog velike motiviranosti za posao i glazbenog profesionalnog znanja oni su vrijedni i neophodni suradnici. Osim u psihijatriji važan je doprinos liječenja glazbom i u drugim medicinskim strukama, a već prva povezanost s preventivnim djelovanjem dolazi u primjeni glazbe za operirajuće timove, kod kojih se u radu postiže povoljna glazbena anksioliza. Takvi glazboterapijski elementi se iskorištavaju i u primjeni glazbe u prometu - za vozače, te uopće u produktivnom radu (industrija, uredi, robne kuće).

Kadrovi koji taj posao rade prošli su, kao i svi novi kadrovi u psihijatriji, od priučenog stadija do redovnog školovanja. Glazboterapeuti se u Zagrebu redovno školuju na Muzičkoj akademiji (kao četvrtoj ustanovi takve vrste u Europi). To je dodatni studij

redovnom studiju glazbe, koji studeni slobodno biraju, a nastavnici s ove Klinike volonterski tu nastavu obavljaju. S takvom paralelno glazbenom, pedagoškom, psihološkom, medicinskom terapijskom nastavom glazboterapeuti su u stanju obavljati jedan relativno samostalni posao do razine, katkada i suportivne psihoterapije; praktički timski, uz suradnju ostalih terapeuta, doduše uz nadgledavanje neuropsihiatra, ali često i s njim s više suradničkim elementima, što ovisi kako o oblikovanju, običajima i funkcioniranju službe, tako i o razinama pojedinih terapeuta. Iako ovisi i od glazboterapeuta, kako će se uklopiti u izmjenjivanje podataka i kontinuitet, te uzajmnost timskog rada, važno je organizirati mu dalji trening u ustanovi i pružiti mu potrebnu stručnu i moralnu pomoć. Takav glazboterapijski angažirani razvoj struke u nas doveo je do organiziranih niza simpozija i drugih sastanaka iz tog područja na narodnoj i međunarodnoj razini te do stvaranja Udruženja za unapređivanje liječenja glazbom u zemlji, što diže ovu od bolesnika visoko vrednovanu vrstu liječenja (primjenjivu u inače najprimitivnijim i najciviliziranijim psihijatrijama u svijetu s podjednakim uspjehom), od obične pomoćne grane medicine prema poželjnoj suradnoj struci.

Glazbeno terapijski pristup duševnom bolesniku, kao i ostalim bolesnicima mijenja se u okviru napredaka psihijatrije i općenito medicine. U okviru sve kraćih boravaka u sve manjim ustanovama postaje i liječenje glazbom sve intenzivnije uz zahvaćanje svih bolesnika, uspostavljanje što bližih i realno skromnih ciljeva te odabiranje što jednostavnije glazbe i glazbala, u cilju što boljeg i bržeg poticanja bolesnika te stvaranja povoljne kohezije u skupinama. Takvo liječenje primjenjujemo i u dnevnim bolnicama, poslijepodnevnom liječenju pa do

posthospitalnog liječenja u klubovima liječenih bolesnika, odnosno u okviru područnih psihijatrijskih službi. Šire se društvo također može u glazboterapijskom smislu uključiti u suvremena socijalno-psihijatrijska stremljenja. U preventivnom pristupu, od produktivnog rada, vozača u prometu do primjene za operirajuće timove mogu se koristiti elementi liječenja glazbom. Školovanjem stručnjaka za liječenje glazbom, nastaju novi zadaci, ali i status koji trebaju imati u radu. Rezultati dosadašnje nastavne stručne i društvene djelatnosti na tom području u nas su zadovoljavajući. Zaključak bi bio povoljno vrednovanje mjesta te vrste liječenja u okviru ostalih psihoterapijskih i drugih metoda.

Primjećuju se razlike u radu glazbeno terapeutskog pristupa psihičko oboljelih i drugih bolesnika u okviru napretka u psihijatriji kao i u sveopćoj medicini. U okviru sve kraćeg boravka u sve manjim zavodima postaje i glazbena terapija sve intenzivnija uključivši sve bolesnike, te težeći bliskim i realnim skromnim ciljevima izborom jednostavne glazbe kao i glazbala u cilju da se bolesnika motivira čim brže i bolje te stvori zajednički grupni rad. Takva se terapija primjenjuje u bolnicama, vanbolničkoj terapiji itd. sve do post hospitalizacionoj terapiji

SUMMARY

This paper presents contemporary possibilities of music therapy in social psychiatry and especially in combating alcoholism, based on the pieces of experience from the Department of Psychiatry within the Sister milosrdnice University Hospital, Zagreb, and on the activities related to music therapy with short-time patients, mainly alcoholics, who were first treated in the hospital and later in the clubs of treated alcoholics.

Key words: Psychiatry, Music therapy; Alcoholism; Club of treated alcoholics.



u klubovima bolesnika i to naročito u okviru psihijatrijske službe u općinama. Najvažnije spoznaje na području muzičke terapije ukazuju se u prometu kao i u produktivnom radu. Školovanje muzičkih terapeuta omogućuje razvoj ovog zanimanja koji mora sada formulirati svoje zadatke i potrebe statusa. Postoje već rezultati u edukaciji stručnog i društvenog rada u okviru glazbene terapije u Hrvatskoj. Konačno se pokušava ocijeniti ovu vrstu terapije u okviru psihoterapeutske i drugih metoda.

LITERATURA:

1. Alvin J. Music therapy in psychiatric social clubs. Anali Kliničke bolnice "Dr. M. Stojanović" 1974; 13:239-243.
2. Gabelić I, Breitenfeld D, Grubišić M, Radočić D, Mataković M, Kulčar M. Musiktherapie im geriatrischen Klub. Anali Kliničke bolnice "Dr. M. Stojanović" 1974; 13:258-263.
3. Turkalj M, Breitenfeld D, Hrvoj J. Musiktherapie bei sehbehinderten Personen. Anali Kliničke bolnice "Dr. M. Stojanović" 1974; 13:365-370.
4. Schmoelz A. Der kreative Aspekt innerhalb der Musiktherapie. Anali Kliničke bolnice "Dr. M. Stojanović" 1974; 13:329-334.
5. Schwabe C. Prinzipien and therapeutische Ansatzpunkte der leipziger Musiktherapie.

- Anali Kliničke bolnice "Dr. M. Stojanović" 1974; 13:343-349.
6. Kachele H., Oerter U., Syheytt-Holzer N., Schmidt HU.: Music therapy in psychosomatic medicine. State of implementation, training and research in Germany, Psychotherapeut. 2003; 48 (3):155-165.
 7. Hogan BE.: Soul music in the twilight years-Music therapy and the dying process. Topics in Geriatric Rehabilitation. 2003;19(4):275-281.
 8. Brotons M., Marti P.: Music therapy with Alzheimer's patients and their family caregivers: A pilot project, J. Mus. Ther. 2003; 40 (2):138-150.
 9. Rickson DJ., Watkins WG.: Music therapy to promote prosocial behaviours in aggressive adolescent boys - A pilot study, J. Mus. Ther. 2003; 40 (4):283-301.



»Pelikan« u Borovu naselju

Dana 11. prosinca ove godine zbor *Pelikan* sestara Klanjateljica Krvi Kristove gostovao je u novoizgrađenoj župnoj crkvi Gospe Fatimske u Borovu naselju. Zbor je animirao euharistijsko slavlje u 11 sati, a potom održao prigodni koncert u povodu Dana sjećanja na Vukovar 18. prosinca. Na

programu su bile skladbe posvećane Krvi Kristovoj i nekoliko poznatih domoljubnih pjesama koje je publika oduševljeno prihvatila i zapjevala. Zborom je ravnala s. Domagoja Ljubičić, a na orguljama pratila s. Damjana Kovačević. Solistica s. Virginija Kolić izvela je skladbu „Savjest mi je čista“

(prepjevani tekst bl. Alojzija Stepinca) uz pratnju s. Domagoje Kovačević na orguljama. Ovim programom sestre su željele iskazati zahvalnost i počast svim vukovarskim žrtvama mučki ubijenim u Domovinskom ratu, uvjerenе da je Bog milostivo pogledao na žrtvu nevinih i darovao hrvatskom narodu neprocijenivi dar – slobodu. U tom duhu i s molitvom na usnama sestre su pohodile postaje „križnog puta“ vukovarskih mučenika (vukovarsku bolnicu, memorijalni centar, spomen-obilježje na Ovčari, groblje). Hodočasteći na ta mjesta molile su da Kvi Kristove zacijeli rane proizašle iz gubitka najmilijih i udijeli snagu vukovarskom narodu da s vjerom u Boga budu obnovitelji i graditelji mira i grada Vukovara.

A. L.